

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa a Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 8 " trimestre.
Un número sol. 0'20 ptas.
Anuncis a preus convencionals.

Edició de propaganda

DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

premiat en lo Concurs Regionalista del

CENTRE CATALÀ de SABADELL

Aprobat per la Junta Permanent de la UNIÓN CATALANISTA

Tirada 100.000 exemplars

Forma 'n opúscul de 32 planas en 8.ª, d' esmerada impressió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU 15 cèntims.

Las demandas al engrós al Secretari del Centre Català de Sabadell.

LA COMPETENCIA EXTRANJERA

Ofidem la atenció dels industrials catalans sobre l'següent retall que ens ha remès nostre distingit amic y Vis-president de la Lliga de productors de Catalunya, don Ferrán Alsina, havent-lo traduït de la notabilíssima revista anglesa «*Textile Manufacturer*», en son número corresponent al 15 del passat Setembre:

«L'ESTAT DE LAS COMPANYIAS DE FILATS DE OLDHAM. (1).—Los números que, relativament al estat present de las filaturas de cotó del districte de Oldham, ha publicat Mr. Fogg, actual President de l' Associació d' Estadísticas de Manxester, son en extrém oportuns é instructius ab tot y no ser gens agradables. Lo mellor medi pera fer coneixer quina es la situació del capitalista d' aquí—diu Mr. Fogg—es lo entretingut estudi de la llista do dividendos corresponent al mes d' Agost y referent a 101 companyias filadoras de Oldham y lo seu districte. Lo capital invertit en aqueixas 101 fàbricas, puja á 7.372.571 lliuras esterlinas, compostas com segueix: capital en accions 3.856.977; capital enmatllevat 2.945.374; hipotecari 570.220. No hem en cap respecte l'interés pagat per lo capital enmatllevat.

Durant los darrers sis mesos, hi han hagudas 65 companyias que no han pagat dividend; altres 36 han pagat en conjunt 35.667 lliuras esterlinas, lo qual fa l' hu ab vuyt décimas per cent anual sobre l' capital en accions pertanyent á las 101 fàbricas. D' aquestas 101 companyias n' hi han 93 que donan los resultats favorables ó adversos de llurs balansos, haventhi 41 que acusan un profit total de 52.900 lliuras, mentres que altres 52, mostran una pérdua de 344.609 lliuras ó sia, per la totalitat de las 101 fàbricas, una pérdua neta de 344.609—52.900=291.709 lliuras esterlinas.

La llista dels valors ensenya que los de 91 companyias se cotisan ab descompte; los de tres á la par y los de las set restants ab premi ó benefici.

Entre las fàbricas (la minoria) que reparteixen dividendos actius n' hi ha una que l' dona de 12 $\frac{1}{2}$ per cent además de posar

NOTA.—Oldham es la població—vehina de Manxester—ahont te mes importancia la filatura de cotons.

en reserva un benefici de 8.810 lliuras esterlinas. Entre las fábricas que no reparteixen dividendo (la majoria) n'hi ha una ab una pèrdua de 21.422 lliuras esterlinas. Pera fer frente ó desfer lo gastat argument de que moltes de las fábricas son antigues, y que una instalació equipada de nou pot encara ben bé, guanyar un interés de 5 per cent del capital esmersat, Mr. Fogg agafa y examina 24 fábricas de las de mes moderna construcció y trova que de aqueixas 24, que suman, en conjunt, un capital de 2.168.286 lliuras esterlinas—de las quals 818.952 son en accions, 1.132.634 de capital á interés y 216.700 capital hipotecari n'hi han 13 que no han donat cap dividendo en lo darrer mitj any, mentres que altres 11 han repartit un total de 12.884 lliuras equivalents al 3'1 per cent anyal del capital en accions (818.952 lliuras) corresponent á totes las 24 fábricas modernas. Los balansos ab beneficis y pèrduas de 21 d' exas fábricas fins are coneguts, acusan per deu de las companyias, un balans francament contrari montant á 28.383 lliuras, y además un total de beneficis que *no s'han repartit* de 26,151 lliuras corresponent á las altres onze fábricas; lo cual dona un total de pèrdua, per las 21 companyias, de lliuras esterlinas 2232. Mr. Fogg judica que á cada fábrica, despues de pagat lo 3'1 per cent del capital total en accions, l'hi pertoca una pèrdua de 106 lliuras esterlinas.

En vista de tals resultats, de segur que no hi haurán prou sofismas ni jochs de paraulas capassos de fer creurer á ningú que las condicions en que 's troba la industria de filats del districte de Oldham sian falagueras ni molt menos. A pesar del present augment d' embarchs per la exportació, 'ns sembla que lo fi d' aquest any será encare pitjor de lo que ho va esser lo final del 93 per las companyias fabriis d' Oldham»

SECCIÓ POLITICA

Continua la xerrameca de la crissis en los circuls polítics de Madrid y en los periódichs *mas leídos*.

Tot son conferencias, *cabildeos*, rumors, y res per are 's veu ni 's diu en concret que pugui donar á entendre lo desenllas que 's proposan.

En Sagasta no está gayre per brochs, y 's veu que per poch que pugui aguantará la ratxa crissista fins á las vacaciones parlamentarias d' últims de Desembre.

Lo qual, com no pot per menos, te molt encaparrats al fusionistas que están malts de roba y aliments, ab tot y tenir la colla seva apoderada de la menjadora.

Que s' hi ha de fer; no tot son riallas en lo batibull de la política centralista.

S' ha de acóntentar á tothom dintre 'ls partits que turnan y son tants los que no acaban may la gana...

* * *

Lo mes salat de totas aquestas endergas es l' actitut en que 's colocan alguns possibilistas ex-republicans afanyosos de tastar las dolsuras de la Monarquía.

En un *meeting* ó gran banquet tingut á Granada per tots los empassats de la regió andalusa comensaren los neofits del fusionisme á llessar queixas per la poca atenció que ab ells 's te ja que fins are ab tot y 'ls *sens fi d' anys* (uns quatre mesos) qu' han cantat la palinodia cap d' ells ha sigut nombrat ministre ni cosa que s' ho valga.

Que tal devia anar la cosa que no faltá qui 's mostrava partidari d' amenassar ab la separació de la *legalidad existente*.

Calma, homes, un xiquet mes de calma.

No hi cap tothom á la taula del pressupost.

Per axò servexen las crissis ministerials; per donar beure al qui te set y menjar al qui te gana.

Si al fi y al cap no son mes que una especie d' obras de misericordia practicadas pel Jefe del govern ab los diners del país.

Ja 'ls hi tocará 'l seu torn un dia ó altre.

Vegin qui es l' últim y formin qua com per anar á la font á omplir cantis d' aygua.

No 'ls faltará en sent la hora 'l puesto que 'ls correspongui en la menjadora fusionistas,

Y, *amigo*, que vostés ne deurán fer feyna ab tants anys de dejuni y abstinencia d' empleos retribuïts.

Los conservadors apretan cada dia mes en sa oposició al ministeri fusionista.

Y com es de suposar no s' acóntentan ab una simple crissis ministerial que en res los treu de apuros.

Ells volen única y exclusivament la crisis total y cambi de govern per pujar altra vegada la colla canovista á las alturas del Poder que tant atrauen als famolenchs polítics que avuy s' estilan.

Per suposat que 'n Cánovas y tota la colibada si dessitjan las rifendas del Estat no es per altra cosa que per millorar la situació del país, protegir sas fonts de riquesa, axugar los deficits que 'ns arruinan y convertir aquesta desdijada Espanya en una nova y may somiada Xauxa.

Ben clar ho manifesta aixís *El Nacional*, periódich conservador y dels de mes nom de la colla, al queixarse amargament de la llarga estada en lo poder, del partit fusionista.

Y es clar, pobres conservadors! quina pena han de purgar que se 'is tingui tant temps com qui diu á pa y aygua!

Si no per amor, al menos per caritat hi ha que compadirsen.

Demantho tan bé com ho demanan, vaja, que 's necessita no tenir cor per ferlos patir d' aquesta manera.

En altres temps, quant las lluytas políticas bonas ó dolentas preñian la carácter de ver-

daderas agrupacions en pugna pera arribar al triomf, en aras d' un ideal mes ó menos práctic, 's comprenia la resistència en uns y altres enamorats de sas propias teorías.

Pero avuy que ha quedat tot reduhit á un miserable joch de canalleta entramaliada delirant no mes que per lleminaduras, no 's compren la tossuderia dels que ben repapats ni paran esment en las necessitats y miserías del próxim.

Que 'ls conservadors avuy, necessitats del presupost allargan la mà y pidolan mes ó menos humilment, qu' aixó vá en genís, las gangas de la taula?

Donchs donarlosli y santas Pascuas.

Demá 's trobarán en lo seu cas los fusionistas y podrán satisfacer son ventrell y sós capritxos de la mateixa manera.

¡Are ray qu' han convertit l' Estat en un immens convent á istil del primer ters del sigle ahont hi van menjar las sopas tots los desvagats y 'ls bors d' Espanya!

En un article que publica el *Diario Mercantil* firmat per en Guillelm de Boladeres veyém que 's queixa amargament son autor dels governs d' Espanya, afirmant que la culpa es no mes dels que tenintse per homes de be y homes honrats, incapassos de fer res, han abandonat los comicis permetent que quatre miserables cacichs nombrín als qu' han de representarnos y regirnos.

¿Vol dir lo senyor Boladeres que la culpa es tant sols dels que no votan?

¿No li sembla que mes culpables son los que en lloch d' obrar com la conciencia 'ls dicta, s' ajupen á las órdenes dels cacichs, d' aquestos miserables segons la seva frasse, y 'ls saludan, 'ls festejan y 'ls hi obran Societats y Foments que fan servir á vegadas, de bertora, en lloch d' escupirlosli la cara y despreciarlos ab tota la seva ánima?

Perque tirar en cara la apatia dels individus aislats é impotents per lo mateix, y no voler compendre que las Corporacions verdaderament importants de Catalunya no han fet altra cosa que servir d' esqueneta á tota aquesta política llorda y miserable de que 's queixa ab tanta cruesa com veritat, lo senyor Guillelm de Boladeres?

Las Asociacions d' interessos son las que deurian donar l' exemple; no sent aixís que vol que faigin los individus aislats sens altre guia que los movils particulars que 'ls esperonin?

DOCTRINA CATALANISTA

Premiada en lo concurs Regionalista del «Centre Catalá» de Sabadell y aprobada per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Pocas publicacions están destinadas á alcansar tanta popularitat á Catalunya com la *Doctrina Catalanista*. Es un llibret que respón á la indiscutible necessitat de posar en llenguatge comú y al alcans de todas las inteligencias los principis virtuals de la causa catalana; y per aixó no es extrany que tan prompte aparegué al públich sa primera edició, alcansés prou exit pera animar al Centre de Sabadell á ferne una segona de carácter popular destinada á la propaganda. D' aquesta última, que alcansa 'l número exhorbitant *decent mil exemplars*, ja se 'n havían venut mes de «sis mil» avans de sortir á llum, pujant á horas d' ara sa venda á més de *vint mil exemplars*; y aixó que no 's ha comensat encara la venda al detall.

Veritat es que l' éxit de semblant publicació es ben merescut. Tota la doctrina continguda en los millors documents regionalistas lo més fonamental de las bases de las Assambleas Catalanistas de Manresa, Reus y Balaguer; la essencia del Missatge á la Reyna Regent en 1888, l' esperit del Memorial d' Agravis al Rey Alfons XII en 1885, tot lo presentat y acceptat com á sa criteri patriòtic en los discursos dels Jochs Florals y de la Lliga de Catalunya, tot apareix justament condensat y bellament apuntat en la «Doctrina Catalanista».

Y si aixó es lo fons ¡quina bellesa en la forma! Concisió, serietat, precisió de conceptes, claretat de frases, gran acopi de substancia científica, bon bagatge d' Historia, y gran forsa de sentiment y sinceritat en la exposició dels fets y sas conseqüencias. Axis podém recordar ab fruició la elocuent brevetat ab que 's fa la distinció técnica entre 'ls mots de «patria, estat y nació;» la galanura de las comparacions entre las llengües y legislacions catalana y castellana, lo bon sentit ab que 's desvaneix la preocupació de que Catalunya autònoma perdria 'l comerç d' Espanya, la gràfica pintura dels caràcters castellá y catalá vinculats en los sistemas de govern practicats respectivament per abdós pobles, aixís com també la diferencia entre la naturalesa de las confederacions catalana-aragonesa y catalana-castellana, y finalment la enteresa ab que s' exposan los agravis y reivindicacions de nostra Pàtria, coronats per la esperansa del triomf basada en l' exemple d' altres pobles que ja gosan ó 's preparan á gosar de sa autonomia.

Si l' obra es, donchs, acertada ¿hi ha res més natural que l' éxit per ella obtingut? Desde las més apartadas Comarcas de Lleyda al mateix cor de Barcelona, desde las vessants dels Pirineus á la margenada del Ebro, plouhen demandas del hermós llibret que representa las tradicions gloriosas y 'l trist present y l' esperansador avenir de Catalunya. No; no existeix la arbitraria divisió del Principat en provincias pera 'l cors catalans: la veu donada á Sabadell ha ressonat arréu en plá y montanya, á vila y á ciutat.

Notable es també la acceptació de la «Doctrina» baix lo punt de vista de classes. Los partits que 's diuen monárquichs solen tenir prestigi en la classe alta, los republicans tenen sos elements reclutats en la esfera dels desvalguts. Lo Catalanisme, que no representa solzament una arma pera 'ls petits ó una corassa pera 'ls grans, aqueixa santa causa que s' endressa al benestar de tots derivantlo del benestar del país en conjunt, te sos adeptes en tots los indrets y en totas las esferas, porque crea ideals de germanó entre tots los fills d' una mateixa mare al senyalarnos lo perill en que aquesta 's troba, y 'l deber en que estem tots de defensarla.

Aquest concepte 's demostra prou en la anormal demanadissa del llibret aixís per part de richs com de pobres, industrials y pagesos, banquers y menestrals, y fins de avansats y retrógrados (en l' extricte sentit de la paraula) lo qual últim tampoch te res d' estrany ja que en ella 's pregonia l' adveniment del «progrés» basat sobre la «tradició»

Realment es consolador aquest moviment de genuïna opinió catalana. La «Doctrina Catalanista», premiada en lo Concurs Regionalista de Sabadell, ha sigut una revelació pera molts que ni creyan en la vitalitat de las forsas nostras; y ha demostrat que existeix un poderós calin de patriotisme sota la crosta de gelada passivitat que caracterisa als nostres ciutadans en sas relacions ab la vida pública. La veritat es que no podia esperarse 'n altra cosa dels abrumadors arguments que enclou la «Doctrina» á favor de las reivindicacions catalanistas, qual excelencia 's basa, per una part y principalment, en la elocuent exposició històrica de las desdixas y ofensas rebudas per Catalunya desde 'l principi de sa unió ab las absorvents regions centrals, y per altra part en la mateixa forsa de las corrents científicas practicas que constituïxen la darrera paraula de la alta política moderna. Es á dir, que 'l llibret en cuestió aixís parla al cor com al cap dels fills de Catalunya; ¿cóm resistir á tan mágica atracció?

Aplaudim, per tot lo dit, y felicitem de veras á tots quants han col·laborat en tan felís obra. Al «Centre Catalá» de Sabadell, que concebí la idea del Concurs Regionalista, y avuy l'ensa sos rendiments al camp catalá com fructuosa llevar; á la benemérita «Unió Catalanista» que prestá á la idea son just prestigi, exercint de «Jurat en lo Concurs» ab un acert indiscutible; als autors de la obra, los aprofitats jóves n' Enrich Prat de la Riba y 'n Pere Muntanyola, que tindrán merescuda joya en la popularitat alcansada si saben conservar tan bon seny y tan bella parla com las de son llibret d' avuy, en lo que se retratan escriptors de pervindre y exemplars patriotas; y al públich en general, que emprenent la propaganda per son compte, ha sapigut apreciar lo just valor del pas que 's va á donar ab dit llibre en la conciencia del poble catalá.

Posats tots en son lloch, cal que ningú cedexi en la bona obra empresa. Es precis que tothom que 's diga bon catalá 's consideri obligat á vulgarisar la «Doctrina Catalanista.» En la llar, en los círcols de major frecuentació, en los llochs d' esbarjo, fins en los de treball, obrimhi nostre sant llibret y llegimlo als que 'ns vulgan escoltar; repartimlo arreu, y enaltimlo ab la noble exaltació de patriotas. Ja sé jo que 'n comensan á córrer per las escolas; y que desde alguna d' ellas puján al cel com benehit encens las canturias dels noys pregonant las desdixas y la reivindicacions de sa Patria. Fem que 'l bon exemple cundeixi.

En una paraula: ja que la llevar está sobre 'l camp, reguemla ab nostras suhors pera que multipliqui sos rendiments, y apliquemhi 'l treball de nostras mans pera completar la obra de la naturalesa. «Ajúdat y t' ajudaré,» diu la paraula divina; no olvidem la noble prometença que enclou aqueixa excitació al treball.

¡Tantdebó que no s' estronqui l' entusiasme d' avuy en la propaganda de la «Doctrina Catalanista!» Y que las llistas de demandas al «Centre Catalá» de Sabadell vagin cubrintse de noms fins á completar la formació d' un cens de bons patricis.

Perque aixís ho desitjem ab tota l' ànima, nos permeterém excitar á tots sense distinció de cap mena pera que compareguin al recapte del «Centre» de Sadadell; y 'ls uns ab sas demandas grans ó xicas segons llurs recursos, los altres ab sos donatius, y 'ls més modestos ab sa adhesió, completin la magna empresa comensada en profit de Catalunya.

De «La Renaixensa»

JAUME D' URGELL.

LITERATURA

MITJA GALTA

La Neta, espahordida per l' alteració qu' observava en la fesomia do son tirá, que já s' havia adevantat, lascin, fins á fregarli las robas, reculá decidida, obrint d' una revolada la finestra.

El sereno del Passeig cantava allavors la una de la matinada. *L' Ave Maria Purissima* s' ohí com el mateix cant del gall en una nit quieta..... Llevat d' aquella invocació sols se sentia la remor dels furiosos gats, embestintse y botant encare...

—Pero, qué fas Neta?—continué 'l volantiner, ab un tó de veu bronch com si eixís del fons d' una bàuma. Qué vols que 't prenga 'l rellent? Aném donal!..—Y arrimantse á la finestra ab dos gambadas, la clogué d' un revól.

—No tens pas por?—repetí ab la mateixa entonació de veu, tot acarónantli la espatlla ab una de sas mans. La Neta s' encongí desseguida, clohentse com aquelles flors de son test.

—Es que á la vora meya no has de tenir por!.. Jo donaria fins ma derrera gota de sang pera deslliurarte de cualsevol tranzit. Si; Neta. Ab els anys que vivim dessota del mateix sostre, l' aranya del temps ha anat embolcallantnos ab sa subtil trenyina fins al punt de no poder separarnos sens una brusca estemitut... Neta!.. Si per etzar algú tractés de rompre 'l lligám que vé de dia en dia subjectantnos, creume, la sang de nostres venas s' escolaria á la primera estrevada... Mes; no será, no. Ningú del mon pot mirarte ab els ulls que jo 't miro... Ningú pot sentir á ta presència la passió que jo sento, forta y ardenta, com fermentada beguda, ja que reprimintla he passat tres anys... Ningú té dret á ton carinyo mes que jo; mes que jo, que per sostenirme 'l he patit el que no 't pots esmaginar... Entens, Neta?..—

Y que havia d' entendre!.. Aturdida, motxa, en estat sonámbul, com si diguesses, no 's mogué de la primera posició fins que sentí prop de sa boea lo febrós alé de 'n Mitja-galta, allavors, com despertantse d' un somni, obrí 'ls ulls, doná un pas enrera bo y redressant son cos, y enlayrant un de sos braços ab la má extesa y amenassant, exclamá, frisoa: Aparteuvos!.. Aparteuvos ó crido!..—

—Tú!..—respongué 'n Mitja-galta, aparentment imposat. Tú!.. Y, á

quí?.. Aném, dona. Tú no coneixes del mon las amagadas joyas... Els secrets del goig que fan la vida més desitjada... Sola sempre y sense ningú que t' haje ensenyat el camí del ben estar... que té d' estrany?.. que té de estrany?..

Y acostá sos llábis als de la Neta mentres ab un de sos braços li estrenyia la cintura...

Al sentirse la Neta la humitor de sa verinosa baba alsá de nou son bras, deixantlo caurer ab tota la furia de qu' era capassa demunt l' assenyalat rostre del saltimbanquis. Al espetech de la bofetada 'l pis va tremolar, va finir l' agonía del llumot á la primera oscilació, y 'l *Scheling*, que jeya abaix, borda una estona com si sentís qu' esgarrapessen.

—Pobre de tú!..—botziná 'n Mitja-galta, fent un bot envers á la Neta, que s' havia atrinxerat darrera la cadira. Y caigué al demunt d' ella flectomant com un condemnat.

La Neta, al sentir la embransida, s' esmunyí de son amagatall, fugint á las palpentas y de puntetas cap á la porta del carrer...—Batua Neu!..—exclamá, sobtantla, 'l saltimbanquis. Y 's llensá darrera d' ella, abrahonantshi y grapejant per la buydor.

El *Scheling*, sentintlos correr, bordá, desesperat, fins que ensumantlos, udolá com tots els de sa rassa cuan pressenteixen una mort.

Apenas la Neta eixia de la porta que ja 'n Mitja-galta la deturá pel bras.

—Adins!.. Adins, te dich, ó t' assessinol!

—Socors!.. esclatí la Neta ab defallida veu.

Unas quantas finestras del carreró s' obriren, mes al traurehi 'l cap el vehi mes amatent, ja en Mitja-galta havia fermat sa porta.

Arrupida en un recó de son quarto, petant de dents y entre la vida y la mort, aixís passá aquella nit la Neta. Tenia á sos peus al *Scheling*, sa suprema custodia, y se l' esguardava moment per moment, temerosa de que li anunciás ab l' ayre de sas orelles la proximitat del terrible Mitja-galta.

XII

—Avuy no tens pols!..—digué á n' en Met son pare, observant que sos cops de martell estabellavan la cabota de la escarprà.

En Met, sens misarse'l, continuá picant y picant...

—Lo dit!.. ¡Si tremolas!..—repetí son pare.—Vaja, aném, val mes que reblis aquell cércol... Roig!.. Vina...

Y en Met cedi sa plassa al fadrí major.

Aixís que caygué la primera batallada de las vuyt, en Met abandoná las rodas pera dirigirse á casa séva, com si no volgués esmorsar entre 'ls fadrins, que ab sas dos llescas de pá, mitja seba y l' arengada, sinó hi afegian l' alioli, ja comensavan á formar rodona.

Unas quinze passas li faltarian per arribarhi cuan ohí que l' anomenavan.

—A mi?...—respongué; ab sorpresa.

La drapayre del carrer dels Petons, qu' era la que 'l cridava, li signá que se li acostés.

—Veniu!..—li digué—al aproparseli,—veniu; que no convé que 'ns escoltin....

Trist y capficat, com durant tot aquell dia, en Met seguí á la drapayre fins á darrera 'l casalot que s' aixecava mes enllá del Pastim.

—De bon matí, al eixir de casa,—digué la dona—m' ha cridat la Neta ab un ayre molt contristat. «Madrona!.. Senyora Madrona!..—m' ha dit, ab veu retinguda, desde la finestra; m' ha de fer un favor per l' amor de Deu, que Deu y Maria Santissima li pagarán..... Busqui á n' en Met hont sia, y digali que si 'm guarda un-reconet d' estimació, que 'm vinga á treurer d' un ó altre modo de la ratera en la que 'm te ficada aquest home, (assenyalant á dins.)

No hi puch aguantar mes... Si passo 'l qué 's diu dos dias, me perdo, senyora Madrona, 'm perdo. «Y se m'ha posat á plorar com una criatura, ab uns llagrimalls que li queyan!.. Cóm que 'm partia 'l cor, y aixó que jo ja he vist tantas desgracias... Desseguida m' ha explicat lo de la nit passada. ¿No ho sabeu, Met?., Quin homenot en Mitja-galta!.. La volia maltractar... La volia... enteneu?.. Fosca d' home!.. Pero élla s' ha resistit com una fera. Já á saber que cuan una noya te 'l pis del cor llogat, enteneu?.. es capable de tot. Aprés m' ha dit que si jó... Però jo no m' hi puch comprometre. Massa de Deu que la justicia 'm té la vista á sobre!.. Si sospités...

—Gracias!.. Gracias!..—interrompé 'n Met, ab resolució, (com ja donés per vensut tot obstacle...) Veureu á la Neta?..

—Si convé... Jo per vosaltres...

—Donchs digueuli que trihi l' hora que vulga d' aquesta nit, y que besqueji pera tocá 'l dós... A las dotze vos esperaré aquí meteix.

En Met se 'n torná á casa, conmogut y encaparrat, agafant ab préssa las eynas al bell punt d' arribarhi, com si 's volgués treurer del devant, á cópia d' enllestirlo, 'l remendo que feya. Mes li haguera valgut á son amo que retardás dos dias á resoldrers per la reparació, perque la fuga de 'n Met no passá d' una estona, y maymonejant tot el quart de jornal, va fer poca feyna y mal girbada.

A punt de caur er las dotze 's desarramangá 'ls brassos pera acudir á la cita. La drapayre ja hi havia comparegut. Se passejava neguitosa resseguint la paret de darrera 'l casalot, tot enrahonant ab si mateixa, com si temés que se li esvahissen las ideas de la memoria, y las recalqués pera no oblidarlas.

—Ola, Met; vós esperava feya estona.

—Y donchs?..

—He vist á la Neta... per sort, eh?... qué 'n Mitja-galta no s' ha mogut de casa més que per anar pel tabaco... Pero com jó m' estava al aguayt, he aprofitat la ocasió... Si l' haguesseu vista!.. Sí semblava que no podia

ésser!.. Ni una criatura cuan s' ensopega ab las trovallas dels Reys!.. Vos juro que tota m' ha eternit... «Are si que veig que m' estima!..» ha exclamat. May del mon m' he vist mes contenta qu' are!.. «Aqui dintre, —m' ha dit, assenyalant el cor—hi sento una frescó «que tota, tota 'm refá... Com si ruixessen una planta que s' esmortuís d' assedegada...» ¡Pobre Neta!.. Si, Met; á mi mateixa se m' ha figurat mes guapa...

—Be; y á quin' hora?..—preguntá 'n Met, reprentla.

—Aixó... Aixó... Ella diu que las dotze es l' hora mes segura. Ah!.. Per la porta no cal pensarhi... El *Scheling*, y en Mitja-galta jeuhen abaix, y com no se quin dels dos té l' orella mes fina...

—Baixará per la finestra?..

—Just. Arrimaré 'l catre á la paret, y nüant un llensol á la cama d' arran de la finestra, 's despenjará sens fer gota de fressa, llensant avans al carrer lo farsell de sas rampoynas. Ho enten-u?.. Per Deu, qu' hi sigan á la hora sinó voleu que l' angúnia la mati!.. Ah!.. Ja teniu ahont amagarla?..—

Com si titllés de lleujera aquella precaució, en Met plantá á la drapay-re, encaminantse dret á sa casa.

(*Seguirá*)

JOAN PONS Y MASSAVEU

NOVAS

Lo passat dijous visitá nostra ciutat lo Iltm. Sr. D. Vicents Alonso y Salgado, Bisbe d' Astorga, acompanyat de lo Sr. Secretari particular y dels Rts. PP. Muntadas y Comaplá, rectors dels Colegis de Escolás Pías de Guanabacoa y Vilanova y Geltrú respectivament.

Lo Sr. Rector de S. Félix ab varias distingidas personas esperaban á dit personatge 'n la estació, desde ahont passaren al Colegi dels PP. Escolapis.

Al entrar lo Sr. Bisbe al Colegi lo alumno Artur Manau, en nom de ses companys, recitá una bonica poesia de benvinguda.

Lo senyor Bisbe sortí de nostra ciutat á la tarde en direcció al Monastir de Montserrat.

Ahir fou portat al cementiri D. Pau Camps, víctima del atentat ocorregut la setmana passada en l' extrém de la Rambla y del cual se 'n han ocupat los diaris locals. (E. P. D.) Son enterro fou lluidíssim, ferm testimoni de las simpatias del finat y especialment pública manifestació del poble sabadellench que ha vist ab gran disgust lo dolorós espectacle d' aquest homicidi.

La nostra policia tindria de evitar incidents consemblants, ocasionats sempre per gent forastera, organissantse millor de lo que actualment se trova y seguint l' antiga costum, que sembla que ha caygut bon xich en

desús, d'expulsar de nostre pacífich terme als forasters de trassas sospitosas.

Un nou periódich regionalista ha vingut á engrossar lo número dels que á la suferta Galicia lluytan per la causa de Regionalisme; porta per títol *El Dia* de Mondoñedo y está decidit segons son número programa á trevallar ab fermesa y constancia pera al logro de nostres mateixos ideals.

Li doném la benvinguda y li desitjém llarga vida pera 'l compliment de sa patriótica missió.

En son darrer número consigna *L' Aiòli* que 'l Concell general de la comarca d' Arles ha pres exos acorts:

1. Que 'ls directors de la primera ensenyansa prenguin las disposicions generals oportunas pera inculcar á llurs dexebles lo sistema de traduccions provenzals-francesas.
2. Que la llengua provenzal sia inscrita en la llista de las llenguas vivas admesas en los exámens dels mestras de primera ensenyansa.

En el *Ateneo Sabadellés* per lo dia de Tots-Sants se representarà lo drama de Zorrilla *D. Juan Tenorio*.

La companyia de sarsuela que ha de actuar en el teatro Euterpe, y en la que hi figura la coneguda tiple Sra. Cubas, comensará la temporada lo próxim dijous á la nit.

La Societat Euterpe donará aquesta tarde un extraordinari ball, corrent lo programa á cárrech de la orquesta *Fatxendas*.

Avuy en lo teatro de Novegats de Barcelona tindrán lloch tarde y nit las últimas representacions del preciós drama *L' Arlesiana*, lletra de A. Daudet y ab música de Bizet, arreglat al catalá per lo Sr. Brugada.

Demá dilluns en la parroquia de S. Feliu se comensará una devota novena en honor á S. Antoni de Pádua. Los devots que vulguin ab alguna almoyna contribuir als gastos de dita novena, podran dirigirse al Rt. Beneficiat encarregat de dit altar de S. Antoni.

Los capitossos de la política húngara están preocupats per las reivindicacions nacionalistas dels rumans de Transylvania. Lo ministre de la justicia en aquell regne, en Szilagyí ha dit, en un discurs als seus electors de Presburg: «Lo govern regonexerá als rumans los matexos drets que als húngars, però no 'ls pot concedir de cap manera res que perjudi-

qui á la unitat del Estat en lo que 's refereix á la llengua húngara com á llengua oficial.» Lo llenguatge dels tiranisadors ¡com s' assembla! Deya Felip V: «Jo reconexeré als catalans los matexos drets qu' als fidels castellans...» Se presentan suatus y ab un brot á la ma; diuhen que es d' olivera, y resulta de yerinós baladre!

Aquesta nit, com ja anunciarem, tindrà lloch en lo «Centre Catalá» la vetllada literari-musical inaugural del curs de 1894-95, en la cual lo nou Concell exposará las tascas que s' han de portar á terme durant lo vinent exercici. Se llegirán algunas poesias y varis socis executarán escullidas pessas al piano, donantse una audició de la Romaza de tenor de la zarzuela «Del municipi al mar», lletra del president de la Secció d' Arts y Lletres, Sr. Bedós y música de Mosen Miquel Ferrer.

No dúptém veurer plens los salons del Centre per l' escullida concurrència que sol afavorirlos.

Es probable que 'l vinent diumenge tingui lloch l' estrenó en l' «Associació de Catòlics» d' aquesta ciutat de la zarzuela en 3 actes lletra de D. Fran.º de P. Bedós y música del mestre Mossen Miquel Ferrer Pbre. «Del municipi al mar» pera cual obra s' están pintant algunas decoracions.

Diumenge visitaren nostra ciutat ab objecte de posarse d' acort ab las associacions de caracter económic pera la constitució d' una Lliga comarcal de Productors, los senyors don Joseph Zulueta y don Francisco Riviere. En lo primer tren de la tarde se dirigiren á Tarrasa ahont quedá constituida difinitivament la Lliga comarcal.

Se n' han constituïdas també á Mataró, Reus, Igualada, Olot, Callella, Badalona, Gerona y altres parts industrials y agricolas de Catalunya, quinas d' acort ab la Lliga del principat, se proposan emprendre una activíssima campanya en defensa del treball patri.

De Montpeller escrien á L' *Aioli*, que hi ha vist la pública llum un nou company de causa. Porta per nom *La France d' OC*, acompanyat d' aquesta ben terminant contrassenya *Organe regionaliste*. N' es director en Mafre de Baugé; y son secretaris de la Redacció en Pere de Tourtoulon y en Lluís Barthomieu. En la llista dels col·laboradors figuran los mes axerits y coratjosos partidaris de lo que n' Arnevielle calificá en lo famós banquet de las darreras festas felibrenques «felibridge integral» ó sia del regionalisme literari y polítich.

Desitjém al valent company de causa las majors prosperitats en la via empresa.

Dijous tingué lloch á Barcelona en lo palau de don Eusebi Güell, una magnífica festa musical en honor del Nunci Apostólic que impressiona fonament á la distingida concurrència que hi assistí, composta en sa major part de la flor y mata de nostres literats y artistas.

La nota mes sortint del concert fou la execució del segon acte de la ópera catalana *Garraf*, lletra del gran poeta y mestre en Gay-Saber don Ramon Picó y Campamar y música del celebrat mestre Garcia Robles, qui ha sapigut interpretar d' una manera magistral lo llibre del senyor Picó, fins en sos mes petits detalls, fent'hi relluhir d' una manera sencilla d' entendre la grandiositat d' una música severa, lo sogell dels cants de la terra, admirablement armonisat mereixent l' unánim y entusiasta aplauso de la distingida concurrència.

Altra de las pesses executadas foren «L' Himne á Apolo» descobert l' any passat á Delfos, troballa preciosa que date de tres sigles avans de Jesucrist.

La vetllada resultá brillant baix tots conceptes quedaut la concurrència altament satisfeta de las finas atencions de que fou objecte per part de la distingida família Güell.

La «Associació de Propaganda Catalanista» acordá en junta general extraordinaria, que 's reuni lo dia 13 de aquest mes, refundirse ab la «Secció de la» «Unió Catalanista», al objecte de donar més impuls á la propagació de nostras doctrinas, ab la organisació d' una forta y nombrosa agrupació de tots los elements regionalistas de Catalunya.

La actual Junta directiva está encarregada de portar á felis terme l' acort prés per duas terceras parts dels numerosos socis que assistiren á la reunió esmentada, y tan aviat tinga ben encarriladas sas gestions, passará una circular als socis de tot Catalunya. Mentrestant la *Associació* y sos delegats seguirán per ara funcionant, fins que estiguen complerts los acorts de la junta general.

La Junta Directiva de la *Lliga de Catalunya* ha quedat constituída en la forma següent:

President, don Anton Auléstia y Pijoan; *tresorer*, don Alfred Gaza; *bibliotecari*, don Jacinto Torras y Reyetó; *conservador*, don Joseph Font y Gumá; *secretari general*, don Joan Mon y Bascós.

Comissió de Literatura y Bellas-Arts.—Vice-president, don Joseph Francesch Matheu; vocals, don Antoni Nicolau y D. Joseph Puig y Cadafalch; *secretari*; D. Joseph Font y Gumá.

Comissió de Llegislació é Historia.—Vice-president, don Joseph Francesca y Gomis; vocals don Jacinto Torras y Reyetó y don Enrich Prat de la Riba; *secretari* don Joan Mon y Bascós.

Comissió d'Agricultura y Industria.—Vice-president, don Esteve Camarassa; vocals, don Alfred Gaza y don Andreu Basté; *secretari*, don Miquel Augé y Carbonell.

Comissió de Comers y Marina.—Vice-president, don Eduart Domeflech; vocals, don Joan Freixa y Cos, don Francisco Salvat Xivixell; *secretari*, don Joan Millet.

Comissió de Relacions. — Vice-president, don Pau Sans y Guitart; vocal, Francisco de S. Permanyer y don Félix Noguera; secretari, don Cèssar Serra.

La important revista de llibres Polybiblion, que 's publica á Fransa dedica, en un de sos darrers nombres, una llarga nota crítica á la celebrada novela «Montserrat». de que es autora donya Dolors Moncerdá. Com que 'ls elogis que en dita nota 's fan de las condicions literarias de nostra escriptora y de sa obra, interessan á la gloria de las lletras catalanas, volem al menys traduhirne unas ratillas, que diuen així:

«Lo talent elevadíssim y molt pur del autor es particularment idealista, mes, no obstant, manifesta un conexement suficient de la vida real, tal com pot apareixer, plena de desilusions y de miserias, á una dama qui la observa constantment del punt de vista religiós y moral. Un estil falaguer, d' una gracia molt sovint impressiionadora, una filosofia dolça, los caràcters simpàtics, lo propòsit constant de no suggerir sinó pensaments nobles y d' exaltar solament los sentiments generosos, fan del llibre de la senyora Moncerdá una excelent novela cristiana. Hem d' afegirhi que ha sapigut comunicar á sa protagonista un atractiu melangiós y captivador, y que més d' una descripció garbosament tractada, paysatge ó escena de costums, contribuheix al valor d' aquesta figura interessant.»

De nostre estimat company «La Ven de Catalunya».

«Un escriptor francès de nom Bazin, ha determinat fer un viatge per la Espanya, contantne las impresions en lo folletí d' un gran diari de París. En aquest diari hem llegit la noticia y, además, lo capítol preliminar de la ressenya del viatge. Explica en aquest capítol en Bazin la idea que á priori té feta de nostre Estat, valentse, pera expressarla ben completa, de una suposada conveixa ab varis amichs: quiscun dels qui li dona 'l seu parer. Un dels amichs li diu: «No oblidéu que hi ha una pila d' Espanyas, que la Navarra no es pas la Castella, y que la Andalusia no té res de comú ab la Galicia. Repartiu lo temps en penetrarvos bé del caràcter de quiscuna.» Un altre li aconsella: «Insistiu sobre 'l Nort, mon amich. Lo Nort, sapigueuho, es tota la Espanya; puig es la activitat, la industria, 'l progrés, lo pervenir...» Y un tercer li salta: «No, la verdadera Espanya es lo Mitgdia. que canta y balla, y comercieja en las horas desvagadas...»

Un francès que abans de posar los peus en terra espanyola, ja mostra sapiguer més cosas de nostre Estat que no n' aprengueren tants altres de sos compatrieis que aquí vingueren pera calumniarnos al confondre ab los andalusos y castellans á tots los demés pobles de la Peninsula, nos fa esperar que la relació que farà de son viatge marcará un avansament notable en la depuració dels errors que hi ha escampats en la vehina República sobre la nostra terra; que, per los mes, es sempre y á tot arreu la terra dels xulos y de las manolas, dels ganivets y las guitarras.

ANUNCI OFICIAL

CENTRE CATALÀ DE SABADELL

Per lo present anunci s'acusa rebut de las demandas del «Compendi de la Doctrina Catalanista», als senyors següents:

77. Plàcit Sagalés, de Sabadell.
78. Narcís Fuster, de Barcelona.
79. Ezequiel Estruch, de Sant Vicens de Junqueras.
80. Joan Llussà, de Barcelona.
81. Rafel Patxot, de Sant Feliu de Guixols.
82. Jaume Montlleó, de Porrera.
83. J. Blanch y Romani, de Barcelona.
84. Francisco Homs, de Manresa.
85. Andreu Pons, de Manresa.
86. Pere Carol, de Manresa.
87. Ramon Carreras, de Manresa.
88. Antoni Serra, de Manresa.
89. Joan Riosca, de Santa Coloma de Cervelló.
90. Joan Soler, de Santa Coloma de Cervelló.
91. Tomás Raguer, de Ripoll.
92. Joseph Guarro y Elias, de Sabadell.
93. Joan Brossa, de Sabadell.
94. Joseph Figueras, de Sabadell.
95. Jaume Puigventós, de Barcelona.
96. Un regionalista de Lleyda.
97. Varis regionalistas, de Sabadell.
98. Jaume Casas y Pallerol, de Cornellà del Llobregat.
99. Centre Català, de Castelló de Ampurias.
100. N. Font y Sague, de Barcelona.
101. Jaume Valls y Pomés, de Vich.
102. Miguel Altayó, de Sabadell.
103. Joan Freixa y Cos, de Barcelona.
104. Jaume Pratdepàdua, de Balaguer.
105. Joan B. Camós, de Palamós.
106. Salvador Borrell, Pbre., beneficiat de Sant Feliu, de Sabadell.
107. Redacció de *L'Olott*, de Olot.

Quedan cumplertas totas las presents demandas.

Lo que 's posa en conexement dels interessats pera 'ls efectes con-següents.

D. Ramon Patxot, de Sant Feliu de Guixols, nos comunica en sa carta de demanda l'havernos remés en 8 dels corrents una carta contenint l'import de 100 *Doctrinas* ó sian 15 pessetas en sellos, qual cantitat no hem rebut, constantnos positivament que no ha arribat á l'Administració de correus d'aquesta ciutat. Per lo tant serveixi aixó de avis als que 'ns favoreixin ab sas demandas, y procurin remetrens los fondos per medi de certificat, giro mutuo, ó pel medi que estimin mes conduhent y segur.

Sabadell 25 Octubre 1894.

P. A. del Concell General.

Lo Secretari,

Enrich Diumaró.